

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 68)

เรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เพื่อการพลิกโฉม SME ไทย
ในการรับมือกับบริบทการค้าใหม่ของโลก”

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ภาณุวัฒน์วินิชย์

ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ที่ 14 พฤศจิกายน 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. ผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

มหาวิทยาลัยในปัจจุบันเผชิญบทบาทและภารกิจใหม่ที่ท้าทายยิ่งขึ้น ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก สงครามการค้า การแข่งขันด้านเทคโนโลยี และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) กลายเป็นภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งจากต้นทุนที่สูงขึ้น การเข้าถึงตลาดต่างประเทศที่ยากกว่าเดิม และการแข่งขันจากสินค้านำเข้าที่มีต้นทุนต่ำกว่า การวางบทบาทของมหาวิทยาลัยในฐานะที่พึ่งด้านเทคโนโลยีของสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางในการสร้างองค์ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรมในการแก้ปัญหาเชิงลึกอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับภารกิจของคณะกรรมการติดตามในมหาวิทยาลัยที่ต้องกำกับทิศทางการวิจัย นวัตกรรม และการมีส่วนร่วมกับสังคมให้เกิดผลลัพธ์ที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยรองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ภาณุวัฒน์วินิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร (SIT) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้สะท้อนให้เห็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับ SME ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทย

1. บทบาทของคณะกรรมการติดตามในมหาวิทยาลัย

จากสถานการณ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงต้องปรับบทบาทจากสถาบันถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี ไปสู่การเป็นกลไกกลางที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และเครือข่ายวิชาการกับภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ SME คณะกรรมการติดตาม (Monitoring Committee) มีบทบาทสำคัญในการกำกับทิศทางยุทธศาสตร์ด้านวิจัย นวัตกรรม และการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยตอบโจทย์ความต้องการของ

ประเทศและเกิดผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้จริง ทั้งในมิติการสร้างผลกระทบ การพัฒนาบุคลากร และการสนับสนุน เศรษฐกิจฐานราก

2. จุดกำเนิดของ SIT และโมเดลความร่วมมือกับอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร (SIT) ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นตัวอย่างสำคัญของการทำงานแบบ Sandbox ที่พัฒนาร่วมกับภาคอุตสาหกรรม จุดเริ่มต้นมาจากความต้องการของอุตสาหกรรมญี่ปุ่นที่ต้องการวิศวกรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ การเกิดขึ้นของ SIT ทำให้มหาวิทยาลัยมีพื้นที่ที่สามารถออกแบบหลักสูตรและงานวิจัยให้ตอบโจทย์ Pain Point ของผู้ประกอบการได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ โมเดลนี้ต่อยอดมาเป็นต้นแบบของการร่วมมือกับ SME ในปัจจุบัน

3. ข้อจำกัดและความต้องการของ SME ไทย

SME ไทยส่วนใหญ่เผชิญข้อจำกัดด้านทุน ความพร้อมด้านเทคโนโลยี และความเข้าใจในระบบดิจิทัล หลายกิจการยังคงดำเนินงานบนฐานประสบการณ์ของผู้บริหารรุ่นเก่าและวิธีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ทำให้ไม่สามารถปรับตัวทันกับการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการจำนวนมากยังขาดทักษะด้านการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานสำหรับปรับปรุงประสิทธิภาพ ทั้งที่ต้นทุนในการเข้าถึงเทคโนโลยีลดลงมากเมื่อเทียบกับอดีต

4. บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยสามารถช่วย SME ได้โดยเริ่มจากเทคโนโลยีที่เข้าถึงง่ายและต้นทุนต่ำ เช่น ระบบตรวจจับภาพ (Image Processing) ผ่านกล้องวงจรปิด เซนเซอร์ตรวจจับความร้อนและแรงสั่นสะเทือน หรือระบบ IoT สำหรับติดตามสถานะเครื่องจักร การวิจัยร่วมลักษณะนี้ ทำให้ SME เห็นผลการลดความสูญเสีย เพิ่มคุณภาพ และลดต้นทุนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่ต้องลงทุนสูงเหมือนการซื้อเครื่องจักรหรือระบบต่างประเทศทั้งชุด ซึ่งมักมีความเสี่ยงด้านมาตรฐานและการบำรุงรักษา

5. ความสำคัญของการทำงานร่วมกันแบบ Co-Creation

ประสบการณ์ของ SIT พบว่า การแก้ปัญหาให้ SME มีประสิทธิภาพที่สุดเมื่อใช้รูปแบบการร่วมสร้าง” (Co-Creation) คือ นักวิจัย นักศึกษา และผู้ประกอบการทำงานร่วมกันตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ไปจนถึงการสร้างต้นแบบและทดสอบจริงในโรงงาน วิธีนี้ทำให้มหาวิทยาลัยเข้าใจบริบทของ SME อย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกัน SME ก็ได้อัปเดตความรู้ใหม่ที่นำกลับไปใช้ได้จริง พร้อมทั้งเกิดการยกระดับทักษะภายในองค์กรของตนเอง

6. การเปลี่ยนผ่านสู่ SME ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven)

ได้มีการย้ำว่า ข้อมูล เป็นหัวใจของ SME ยุคใหม่ การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าใจสาเหตุของปัญหาในสายการผลิต สามารถลดของเสีย เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน (ESG) การเปลี่ยนจากการทำงานตามประสบการณ์ ไปสู่การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูล เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ SME ต้องเริ่มทำโดยไม่สามารถรอได้อีกต่อไป

7. ความท้าทายด้านวัฒนธรรมองค์กร

หนึ่งในความท้าทายสำคัญของ SME คือ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารรุ่นเก่าที่คุ้นชินกับความสำเร็จในอดีต กับผู้บริหารรุ่นใหม่ที่พร้อมรับเทคโนโลยีมากกว่า การเสวนาชี้ว่ามหาวิทยาลัยสามารถเป็นตัวกลางช่วยเชื่อมความคิดทั้งสองรุ่น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้กิจการสามารถเดินหน้าในยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคง

8. การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานรัฐ

ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และแพลตฟอร์มด้านทักษะต่างๆ ช่วยให้ SME เข้าถึงข้อมูล วิทยาการ เครื่องมือ และแหล่งทุนได้ง่ายขึ้น ระบบที่มีความเชื่อมโยงกันจะทำให้การยกระดับ SME เกิดผลอย่างต่อเนื่อง และลดภาระค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการต้องแบกรับเพียงลำพัง

9. สรุป

มหาวิทยาลัยควรทำหน้าที่เป็นหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์ของ SME ไทย มากกว่าการเป็นเพียงสถาบันให้ความรู้เท่านั้น มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาองค์ความรู้ทั้งด้านวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) และวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ควบคู่กัน เพื่อสร้างฐานความรู้ที่แข็งแกร่งและผลลัพธ์เชิงนวัตกรรมที่นำไปใช้ได้จริง ขณะเดียวกัน SME ต้องเปิดรับการเรียนรู้ใหม่ๆ พัฒนาทักษะ และร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในเศรษฐกิจยุคใหม่ คณะกรรมการติดตามของมหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการกำกับทิศทางยุทธศาสตร์ การสร้างระบบความร่วมมือ และการติดตามผลลัพธ์ให้เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยเป้าหมายสูงสุดคือการยกระดับ SME ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งและยั่งยืน สอดคล้องกับพลวัตโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

10. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

วันที่ 21 พฤศจิกายน 2568